

Fekete Anikó – dr. Bodnár Gábor

ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskola

Kreatív zenei tréning az ELTE-n

Az ELTE Kulturális Ösztöndíj 2019/2020/1 jelű pályázatának egyik nyerteseként az *Innovatív zenepedagógiai kezdeményezés* megnevezésű pályamunka teret kaphatott az oktatásban, így az ELTE Bölcsészkarának Művészetközvetítő és Zenei Intézetében **2020. február 1-jén, 8-án és 15-én** az intézet hallgatói, valamint külső érdeklődők számára 3 alkalomból álló kreatív zenei tréning gyakorlat valósulhatott meg. A három találkozás, amely a zenei készségfejlesztést és a zenei kreativitás trenírozását szolgálta, a közösségi rekreáció jegyében zajlott.

A tréningorozat oktatója Fekete Anikó¹ volt, aki 2018 óta tanít az egyetemen kreatív zenét, emellett kutatja, Sály László munkássága nyomán, a kreatív zenei gyakorlatok filozófiáját, módszertanát.² (Doktori témavezetői: Bodnár Gábor egyetemi tanár, intézetigazgató és Fehérvári Anikó egyetemi docens, intézetigazgató.)

Az előzetes felhívás alapján az ingyenes tréningre kizárólag online jelentkezési lapon lehetett regisztrálni – a férőhelyek másfél nap alatt beteltek, így a későn „ébredők” várólistára kerültek.

Az eseménysorozatról fotók és felvételek is készültek.

A tanfolyam lezárultával mindenki elismerő oklevelet kapott, megjelenése igazolásaként.

A résztvevők zenei előképzettsége eltérő volt – igaz, nem is kellett semmilyen előfeltételt teljesíteniük. Ezért olyan zenepedagógusok is eljöttek, akik már évtizedek óta a szakmában tevékenykednek: érdeklődő és nyitott magatartást tanúsítva, további ötleteikkel színesítve az órák

¹ Lásd az ELTE BTK Művészetközvetítő és Zenei Intézet honlapját: https://music.elte.hu/oktatoink/fekete_aniko

² Fekete Anikó (2019). *Kreatívan zenélni*. Aktivitás Alapítvány. Budapest.

menetét. Mások a gyógypedagógia, drámapedagógia területéről érkeztek, illetve egyetemi hallgatóként, kíváncsiságból. Ugyanakkor többen is jelezték az eseménysorozat után, hogy tanítási óráikon, foglalkozásaikon kipróbálták a tréningek gyakorlatait, s nagy örömmel használják, fejlesztik majd ezeket a továbbiakban is.

Bár eredetileg 15–20 főre lett tervezve a teljes sorozat, összesen 42 fő jelentkezett a programra. Számos résztvevő azonban csak egy vagy két alkalommal tudott megjelenni – ennek következtében valamennyi időpontban jelen volt legalább 15 fő, így a foglalkozások a tervezett létszámkerettel valósulhattak meg. A program – ezt a jelenséget eleve számításba véve – sok visszatérő feladatot tartalmazott, amelyek ily módon, egyeseknek ismétlésre szolgálhattak, míg mások számára új ismereteket nyújthattak, s az sem unatkozott, aki mindhárom alkalommal jelen tudott lenni, hisz a tréningek gyakorlatai, noha egymásra épültek, önálló feladatként is megállták helyüket.

Az ELTE általános oktatásfilozófiáját, ezen belül a Neveléstudományi Doktori Iskolát, valamint a Művészetközvetítő és Zenei Intézetet egyaránt népszerűsítő eseménysorozat mindhárom napján azt kérték a résztvevők, hogy ha a továbbiakban lehetőség adódik, mindenképpen részt kívánnak venni hasonló témájú kurzusokon. Ezért az oktató már a következő Kreatív zenei tréning sorozatát is tervezi, amely, várhatóan, 2020 őszén kerül megrendezésre.

A tréningeken mindenki számára világossá vált, hogy a kreatív zenei gyakorlatok hazai megteremtője, Sáry László³ miként vélekedik gyakorlatairól, milyen mechanizmusokra épül ennek a területnek a módszertana. Emellett a résztvevők a Sáry-filozófia mentén létrejött további kreatív zenei gyakorlattípusokról is tanulhattak. Kiderült, hogy a hat kategória (vokális-, ritmusos és/vagy testritmusos-, szöveges-, hangszeres-, hangszeres-, kombinált kreatív zenei gyakorlatok) feladatai miben különböznek egymástól.

A kreatív zenei gyakorlatot alkalmazása egyszerre jelent zenealkotást és befogadást.

„Kreatív zenei gyakorlatoknak nevezzük azokat a vokalitást, hangszert, ritmust, zörejangokat, szöveget alkalmazó vagy ezeket kombináló zenei készségfejlesztő feladatokat, amelyek a résztvevői aktivitást serkentik, az ember zenei készségeit, fantáziáját játékba hívják. Egyes feladatok kereteket szabnak, a megoldást a mindenkori felhasználói kreativitásra bízva; mások az egyéni, páros vagy csoportos megnyilvánulásra helyezik a hangsúlyt, ám zenei készségeket indirekt formában fejlesztve; ismét mások, a repetíció elvét szorgalmazva, a kollektív gyakorlásra fókuszálnak.”
(Fekete, 2019)

3 Sáry László (1999). *Kreatív zenei gyakorlatok*. Jelenkor. Pécs.

Sáry László elképzeléseit zenei előképzettséggel nem rendelkezők is tökéletesen meg tudják valósítani, ugyanakkor képzett zenészek számára variálhatóak, kiválóan nehezíthetőek. A zeneszerző lépten-nyomon jelzi, hogy mind vezetői, mind résztvevői oldalról szükséges a kreativitás alkalmazása. Gyakorlataihoz nem ragaszkodik, több esetben jelzi, hogy instrukcióival csak inspirál, ezért bátorít a gyakorlatok többféle megvalósítására.

Sáry László gyakorlatait nem rendszerezi, a hat kategória Fekete Anikó felosztása.

„A kreatív zenei gyakorlatok típusai:

- vokális kreatív zenei gyakorlatok (csak énekhangra építő)
- ritmosos és/vagy testritmosos kreatív zenei gyakorlatok (csak ritmusra építő)
- zörejhangos kreatív zenei gyakorlatok (zajokra és zörejekre, valamint beszédszerűen képzett effekthangokra építő)
- szöveges kreatív zenei gyakorlatok (szöveg ritmizálására vagy szöveg és ritmus valamilyen kombinációjára építő)⁴
- hangszeres kreatív zenei gyakorlatok (hangszeres improvizációra építő vagy vokális gyakorlatokat hangszerrel helyettesítő)
- kombinált kreatív zenei gyakorlatok (fentiek szimultán alkalmazása)⁵”

(Fekete, 2019)

A tanfolyamon elsajátított gyakorlatok többsége megtalálható Sáry László: *Kreatív zenei gyakorlatok* és Fekete Anikó: *Énekelni együtt jó; Játsszani jó* és *Kreatívan zenélni* című kötetekben.

Forrás:

- Sáry László (1999). *Kreatív zenei gyakorlatok*. Jelenkor. Pécs.
- Fekete Anikó (2015). *Játsszani jó!*. Aktivitás Alapítvány. Budapest.
- Fekete Anikó (2016). *Énekelni együtt jó!*. Aktivitás Alapítvány. Budapest.
- Fekete Anikó (2019). *Kreatívan zenélni*. Aktivitás Alapítvány. Budapest.

4 Sáry László ezeket a típusú feladatokat szövezenéneknek hívja.

5 Legalább háromféle fejlesztési területet egyszerre megmozgató gyakorlatok sorolhatóak ebbe a kategóriába.

